

Sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny
za 2021 rok wraz z potrzebami na rok 2022
oraz ewaluacją programu za lata 2019-2021

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku Uchwałą Nr X/63/2011 Rady Gminy Osiek z dnia 20 grudnia 2011 roku został wyznaczony jako podmiot właściwy do realizacji zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodzin.

Natomiast Uchwałą Nr IV/19/2019 Rady Gminy Osiek z dnia 28 marca 2019 roku został przyjęty kolejny 3-letni *Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2019-2021*.

W związku z przyjęciem powyższego programu rozpoczęto jego realizację w zakresie nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny, kierując się dobrem dziecka, dobrem rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przy współdziałaniu instytucji pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Głównym celem 3-letniego Programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych poprzez działania i tworzenie warunków sprzyjających ich prawidłowemu funkcjonowaniu.

Ważne jest, aby chronić rodzinę i pomagać jej w sytuacji, gdy napotyka na ograniczenia i trudności, zwłaszcza w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu powyższych funkcji, GOPS w Osieku podejmował działania, których celem było zapewnienie wsparcia i pomocy.

W 2021 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku obejmował wsparciem osoby i rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie były w stanie przezwyciężyć występujących problemów bez wsparcia zewnętrznego. Zarówno tutejszy Ośrodek, jak i inni realizatorzy i partnerzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2019-2021 starali się cel ten osiągnąć poprzez:

- 1) zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i członkom rodziny w zakresie poprawy bezpieczeństwa socjalnego, świadczenie pomocy społecznej oraz świadczeń z innych systemów wsparcia rodzin, które egzystują w trudnych warunkach materialnych;
- 2) pomoc udzielaną rodzinom w procesie wychowania dzieci, podtrzymywania pozytywnych działań w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych poprzez wspieranie rodzin w kryzysie i zagrożonej patologiami, wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez wprowadzenie asystenta rodziny, organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych, udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków szkolnych, uświadamianie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży, współpraca z placówką oświatową w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych;
- 3) profilaktykę rodziny w zapobieganiu sytuacjom kryzysowym przez analizę sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem i patologiami, pracę z rodziną w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym, specjalistyczne usługi opiekuńcze, aktywizację zawodową oraz współpracę podmiotów pracujących na rzecz rodzin z problemem bezrobocia poprzez kierowanie do prac społecznie użytecznych.

Ogółem w 2021 roku z terenu gminy Osiek objęto wsparciem z systemu pomocy społecznej 54 rodziny, w tym 2 rodziny, które korzystały z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

W porównaniu do roku 2020, odnotowano spadek liczby rodzin z 4 na 2, w których występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze i trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

W roku 2021 asystenturą były objęte 2 rodziny, w tym 1 rodzina z 4 dzieci małoletnich, z tego 1 osoba osiągnęła w 2021 roku pełnoletniość i 1 rodzina z 1 dzieckiem.

W rodzinach objętych asystenturą w 2021 roku wychowywanych było ogółem 5 dzieci małoletnich, z tego w wieku od 0-6 lat – 1 dziecko, od 7-9 lat – brak, od 10-13 lat – 2 dzieci, od 14-18 lat – 2 dzieci. W obu rodzinach orzeczenie o niepełnosprawności posiadało ogółem dwoje dzieci - po jednym dziecku w każdej z nich.

Problemami występującymi w tych rodzinach i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej była oprócz bezradności również niepełnosprawność członków rodziny.

Rodziny korzystające ze wsparcia asystenta rodziny są objęte asystenturą od kilku lat, jedna z rodzin od miesiąca listopada 2013 roku, druga od miesiąca października 2014 roku.

W obu rodzinach były świadczone specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W każdej z rodzin, tego typu wsparcia udzielano na rzecz jednego dziecka.

Rodziny te były objęte również pracą socjalną ze strony służb społecznych.

Ponadto, korzystały ze świadczeń z innych form wsparcia rodzin (świadczenia rodzinne, świadczenie wychowawcze, fundusz alimentacyjny).

Jedna z rodzin korzystała również z innych świadczeń pomocy społecznej, w formie posiłków w szkole, zasiłku celowego z programu „Posiłek w szkole i w domu” oraz pobytu w ośrodku wsparcia – Środowiskowym Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznym i upośledzeniem umysłowym.

W obu rodzinach objętych asystenturą występowało wiele sprzężonych problemów. Po wcześniejszej ocenie sytuacji rodzin, realizowano przygotowany plan pracy w oparciu o odpowiednio dobrane działania. Było to w szczególności wspieranie rodziny w prawidłowym zaspokajaniu potrzeb rozwojowych dzieci, pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, współpraca z instytucjami, organizacjami, specjalistami na rzecz dziecka i rodziny, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, do podejmowania pracy zarobkowej, a także motywowanie w zakresie kontynuacji leczenia członków rodzin.

Asystent rodziny, z którym jest zawarta umowa – zlecenia na świadczenie usług w wymiarze odpowiadającym ¼ etatu, świadczy te usługi od miesiąca października 2018 roku.

Praca asystenta wymaga odpowiednich kwalifikacji, szerokiej wiedzy i umiejętności niezbędnych do realizacji zadań oraz profesjonalizmu zachowań w trudnych okolicznościach.

Asystent rodziny jest znaczącym elementem systemu wspierania rodziny w środowisku. Jego elastyczny, nienormowany czas pracy dostosowuje się do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Również forma jego zatrudnienia zakładająca znaczną mobilność i dyspozycyjność oraz zasadę indywidualnej odpowiedzialności za wyniki pracy z konkretną rodziną, przyczyniają się do wzrostu efektywności wykonywanych przez asystenta rodziny zadań.

Asystentura rodziny jest nową profesją w systemie wspierania rodziny, wprowadzoną *ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*.

Od 2012 roku do 2014 roku zatrudnianie asystenta rodziny przez gminy było zadaniem fakultatywnym. Natomiast zgodnie z wyżej cytowaną ustawą od 1 stycznia 2015 roku zatrudnienie asystenta rodziny jest dla samorządu gminy zadaniem obligatoryjnym.

Rolą asystenta rodziny jest prowadzenie pracy z rodzinami, w których występuje wiele sprzężonych problemów, w szczególności niskie umiejętności opiekuńczo-wychowawcze i prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, przewlekła choroba, niepełnosprawność, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne i inne dysfunkcje, które zaburzają wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zadania asystenta rodziny określa *ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, które od 2017 roku zostały rozszerzone o koordynację udzielaną kobiecie w ciąży powikłanej i rodzinie dziecka narodzonego ze zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu dziecka, związaną z wejściem w życie *ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”*.

Asystent przez okres swojej pracy w 2021 roku, podejmował wszelkie działania naprawcze w objętych asystenturą rodzinach. Cechą charakterystyczną jego pracy były kompleksowe działania podejmowane wobec rodziny, polegające najogólniej mówiąc na towarzyszeniu rodzinom, z zachowaniem profesjonalnych relacji, w pokonywaniu trudności, poprawie funkcjonowania i zmianie niekorzystnych dla rodzin sytuacji kryzysowych.

Wydatki związane z zatrudnieniem asystenta w 2021 roku wyniosły ogółem 12.265 zł, z tego 11.765 zł pokryto z budżetu gminy oraz 500 zł z budżetu centralnego jako jednorazowy dodatek z tytułu podejmowania szerokiego zakresu działań na rzecz rodzin w ramach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz pozostawanie w gotowości do realizacji wsparcia kobiet i rodzin, wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w ramach *Programu asystent rodziny na rok 2021*.

Ze względu na kilkuletnie funkcjonowanie asystenta na płaszczyźnie pomocowej, znacznie poprawiła się wiedza na temat zawodu i zakresu zadań wykonywanych przez asystenta rodziny i to zarówno wśród różnych instytucji, jak i samych rodzin.

Ugruntowało to również pozycję tego zawodu wśród innych zawodów funkcjonujących i pracujących na rzecz rodzin.

Poprzez wprowadzenie w środowiska rodzinne asystenta rodziny wzrosło zaufanie do skuteczności różnych form pomocy instytucjonalnej i pozamaterialnej. Zaobserwowano niewielką poprawę funkcjonowania rodzin w różnych aspektach życia codziennego.

Dla podtrzymania osiągniętych przez asystenta efektów w roku 2021 i okresie wcześniejszym, które udało się wypracować z dwiema rodzinami, konieczny jest stały nadzór, a także dalsze ich wsparcie.

Kontynuacja pracy z rodzinami wynika z potrzeby dalszych oddziaływań i zrealizowania tych celów, których jeszcze nie udało się osiągnąć oraz utrzymania efektów wcześniej osiągniętych.

W przypadku, gdy w rodzinie wspieranej nie udaje się osiągnąć zamierzonych celów, występuje brak efektów, zmienia się metody pracy, lub rodzina wnosi o zaprzestanie współpracy, kończy się współpracę w środowisku rodzinnym.

Jednak, w niektórych sytuacjach może wystąpić potrzeba pracy asystenta z rodziną do osiągnięcia przez dzieci pełnoletniości.

Ważne jest również działanie asystenta rodziny we współpracy z pracownikami socjalnymi, policją, pedagogami szkolnymi, nauczycielami i wychowawcami szkolnymi, psychologami, kuratorami społecznymi i sądowymi, służbą zdrowia, koordynatorem pieczy zastępczej.

Pomimo zatrudnienia asystenta rodziny, służby socjalne nadal nadzorują rodziny objęte asystenturą, w ramach swoich kompetencji i możliwości, które z uwagi na panujący stan epidemii odbywały się w ścisłym reżimie sanitarnym. Utrzymywano z rodzinami kontakt telefoniczny.

Poniżej przedstawiono 2 tabele dotyczące rodzin objętych asystenturą.

Tabela Nr 1

Tabela dotycząca danych o rodzinach objętych asystenturą w 2021 roku

LP.	DANE INFORMACYJNE	DANE LICZBOWE
1	2	3
1.	Liczba rodzin	2
2.	Liczba rodzin, z którymi rozpoczęto współpracę w roku 2021	0
3.	Liczba rodzin, z którymi asystent współpracował powyżej roku	2
4.	Ilość spotkań z rodzinami lub kontaktów telefonicznych	66
5.	Ogólny czas trwania wizyt i spotkań w środowiskach rodzinnych lub kontaktów telefonicznych	293 godz.
6.	Rodziny pełne	2
7.	Rodziny niepełne	0
8.	Ilość osób w rodzinach - w ciągu całego roku - stan na 31.12.2021 w tym : dorośli (stan na 31.12.2021)	11 10 5

	dzieci (stan na 31.12.2021)	5
9.	Ilość osób dorosłych wykazujących dysfunkcje rozwojowe, zaburzenia zachowania lub niepełnosprawność -w ciągu całego roku - stan na 31.12.2021	3 2
10.	Ilość dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi lub niepełnosprawnością	2
11.	Ilość rodzin z problemem alkoholowym	0
12.	Ilość osób mających problemy karne	0
13.	Liczba rodzin, w których została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty”	0
14.	Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora	0
15.	Liczba rodzin, które skorzystały z pomocy instytucji np. poradni psychologicznych, pedagogicznych itp.	1
16.	Liczba rodzin, w których zakończono współpracę/ odmówiła współpracy z asystentem	0

Tabela Nr 2

Tabela dotycząca problemów i efektów występujących w rodzinach objętych asystenturą w 2021 roku

LP.	NAZWA PROBLEMU	ILOŚĆ RODZIN	EFEKTY DZIAŁAŃ	ILOŚĆ RODZIN
1	2	3	4	5
1.	Brak zatrudnienia	2	Zatrudnienie	0
2.	Brak kwalifikacji zawodowych	1	Podniesienie kwalifikacji zawodowych	0

3.	Brak umiejętności dysponowania środkami	1	Nabycie umiejętności prawidłowego dysponowania posiadanymi środkami	0
4.	Niewystarczające środki finansowe	1	Poprawa sytuacji finansowej	0
5.	Zadłużenia	1	Całościowe lub częściowe płacenie zadłużeń	1
6.	Problemy lokalowe	0	Poprawa sytuacji lokalowej	0
7.	Zły stan techniczny pomieszczeń	1	Poprawa stanu technicznego pomieszczeń	1
8.	Brak dbałości o najbliższe otoczenie	1	Nabycie umiejętności dbania o własne otoczenie	0
9.	Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza	2	Poprawa umiejętności opiekuńczo-wychowawczych	0
10.	Negatywne zachowania dzieci	2	Wykształcenie prawidłowych postaw społecznych dzieci	2
11.	Nie wypełnianie obowiązku szkolnego	0	Wypełnianie przez dzieci obowiązku szkolnego	0
12.	Wycofanie społeczne dzieci	0	Nabycie przez dzieci kompetencji społecznych	0
13.	Zaniedbania zdrowotne	0	Poprawa sytuacji zdrowotnej rodziny	0
14.	Negatywne zachowania dorosłych (demoralizacja, karalność)	0	Wykształcenie prawidłowych postaw społecznych dorosłych	0
15.	Brak umiejętności dbania o higienę	0	Prawidłowe nawyki higieniczne	0

16.	Problemy alkoholowe	0	Podjęcie leczenia odwykowego lub terapii	0
17.	Dysfunkcje rozwojowe lub niepełnosprawność	2	Poprawa funkcjonowania osób z dysfunkcjami rozwojowymi lub niepełnosprawnością	0
18.	Przemoc	0	Ustanie przemocy	0
19.	Niezaradność życiowa	2	Podniesienie wydolności życiowej	2
20.	Wycofanie społeczne	0	Aktywność społeczna	0
21.	Niska samoocena	1	Podniesienie samooceny	0
22.	Brak wiary we własne siły	1	Wzrost poczucia własnej wartości	0